

MERKEL PLANI

Kontrolü yeniden sağlarken merhametli davranmak

Suriye kaynaklı mülteci krizine dair bir çözüm önerisi

04 Ekim 2015

Merkel Planı

Elinizdeki çalışma, Almanya ve Türkiye arasında varılacak bir anlaşmanın, yaşanmakta olan Suriye kaynaklı mülteci krizinin çözümü açısından ne kadar çabuk ve önemli etkileri olacağını ortaya koyuyor. Böyle bir anlaşma, hem Avrupa'nın güneydoğu sınırlarında kontrolün yeniden sağlanmasını hem de mültecilere karşı merhametli bir yaklaşım gösterilebilmesini mümkün kılabilir. Ancak Avrupa genelinde aşırı sağın dirilişi nedeni ile, bu tür bir çözüme yönelik kararlı adımlar atma olasılığı hızla uzaklaşıyor.

Biz Almanya ve Türkiye arasında aşağıdaki hususlarda derhal bir anlaşma imzalanmasını öneriyoruz:

- Önümüzdeki 12 ay zarfında Almanya, Türkiye'de kayıt altında bulunan Suriyeliler arasından 500,000 mülteciyi almayı taahhüt etmeli.
- Almanya'ya yüksek sayıda mültecinin gelmesi zaten bekleniyor. Ancak bu ülke, insanların zorlu ve tehlikeli bir Ege Denizi-Batı Balkanlar güzergâhı üzerinden gelmelerini tercih etmemeli, aksine, âdil ve sistemli bir şekilde doğrudan Türkiye'den yapılacak başvuruları değerlendirmeyi ve başvurusu olumlu sonuçlananların nihaî noktaya güvenli ulaşımını sağlamayı kabul etmeli. Söz konusu imkândan sadece Türk makamları nezdinde kayıt yaptırmış olan Suriyeliler yararlanmalı. Böylece Türkiye'ye yeni bir Suriyeli mülteci akınının önünü kesmek de mümkün. Nihayet, bu uygulamaya başka AB üyesi devletler de katılabilmeli.
- Türkiye, belirlenecek bir tarihten sonra, kendi topraklarından Yunanistan'a geçen mültecileri geri almayı taahhüt etmeli. Hemen akabinde, Ege'yi geçmeye çalışan botların sayısında büyük bir düşüş görülmesi kaçınılmaz.
- Almanya, AB'ye vizesiz seyahatin 2016'da başlaması için Türkiye'ye destek vereceğini açıklamalı.

Yukarıdaki öneriler bütününe dair karşılaşılabilecek sorunların çözümlerine ve hukukî açıdan yapılması gerekenlere ışık tutan. ESI'nin "Merkel Planı", Avrupa çapında göçmen ve Müslüman karşıtı aşırı sağ söylemlerin mevzi kazandığı bir ortamda, ivedi bir çözümün hem Almanya hem de Türkiye'nin hayati çıkarlarına uygun olduğuna da vurgu yapıyor.

ELİMİZİ NEDEN ÇABUK TUTMALIYIZ?	1
MASADAKİ ÖNERİLER NEDEN BAŞARISIZLIĞA MAHKÛM?.....	2
Türkiye, Lübnan ve Ürdün'deki Mültecilere Daha Fazla Maddî Destek Sağlanmalı	2
Başvuruları Değerlendirip Korumaya Karar Verebilecek Bir AB İltica Ajansı Kurulmalı	3
Güvenli Menşe Ülkeleri İçeren Ortak Bir Liste Belirlenmeli.....	3
AB'nin Külfet Paylaşımı Arttırılmalı	4
İnsan Kaçakçılarıyla Mücadele Edilmeli	4
Avrupa Çapında Bir Çözüm Yaratılmalı	4
Daha Yüksek Tel Örgüler İnşa Edilmeli.....	5
Mülteciler Türkiye Tarafından Durdurulmalı	6
ALMANYA NEDEN HEMEN HAREKETE GEÇMELİ?	8
MERKEL PLANI'NIN MADDELERİ	9
MERKEL PLANI'NIN ETKİLERİ.....	11
MERKEL PLANI NEDEN TÜRKİYE'NİN ÇIKARINA?	11

ELİMİZİ NEDEN ÇABUK TUTMALIYIZ?

Olağanüstü bir durum yaşanıyor. Rakamsal veriler hızlı bir artışa işaret ediyor. Ocak 2015'ten Temmuz 2015'e kadar geçen yedi aylık süre zarfında Yunanistan'a varan sığınmacıların sayısı toplam 125,000 iken, sadece sekizinci ayda 108,000, Eylül'de ise 153,000 kişi AB toprağına girmiş bulunuyor!¹

Yunanistan, Makedonya, Sırbistan ve Hırvatistan'dan geçiyor bu insanlar. Hatta istememesine rağmen Viktor Orban'ın Macaristan'ına da. Bunun sonucunda, Eylül ayında Yunanistan ve Avusturya'ya giren mülteci sayısı aynı: 150,000. 25 Eylül 2015'de *The New York Times* gazetesine beyanat veren bir Avusturyalı yetkilinin sözleri dikkat çekici: “Her gün Avusturya'ya yaklaşık 10,000 göçmen giriyor, çoğu da Macaristan sınırından.”² Orban'ın inşa ettirdiği tel örgü yolculuğu zorlaştırırsa da sonucu değiştirmiş değil. Avusturya'ya varanların büyük bir kısmı yola devam ediyor. Hedef Almanya. Alman tarafının uygulamaya başladığı sınır kontrolleri de etkisiz. 29 Eylül'de Bavyera Hükûmeti'nin yaptığı açıklama, o ay içinde 169,400 sığınmacının geldiği yönünde.³ Hareketlilik bu süratle devam ederse, gelecek sene Almanya'ya 1.8 milyondan fazla mültecinin gelebilir ki bu tahmini dile getirirken Suriye'de devam eden Rus müdahalesinin göz önüne alınmadığını da belirtelim. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) bünyesindeki bir bölge koordinatörü durumu şöyle ifade ediyor: “ Ne azalacağına dair emâre var, ne de duracağına dair... belki de sadece buz dağının görünen ucu bu.”⁴

Evet, hareketlilik artıyor...trajediler de öyle. Boğulmuş çocuk fotoğraflarının gazetelerde yayınlanmasına rağmen, Ege Denizi başka canlara mezar olmaya devam ediyor. Eylül ayında Yunanistan'a geçmeye çalışırken ölenlerin sayısı 160. Bu sayı önceki senenin toplamından fazla.⁵ Ancak istatistikler gösteriyor ki, geçmeye çalışanların yüzde 99,9'u bunu başarıyor. Böylesine düşük bir ölüm olasılığının, insanları denemekten alıkoymayacağı aşikâr. Avrupa kalesini çevreleyen duvar yerle yeksan.

Birçok siyasetçi ve uzman/yorumcu bu duvarı sağlamlaştırmak için daha fazla tel örgü, daha fazla gözetleme kulesi, daha fazla sınır muhafızı tavsiye ediyor. Bunların hiçbiri makûl değil. Avrupa Komisyonu'nun Eylül ayında önerdikleri arasında şunlar var: Avrupa'ya varmış olan göçmenlerden bazılarını yeni ülkelere yerleştirmek, yeni gelenlerin kayıt işlemlerini hızlı bir şekilde yapacak acil kabul noktaları açmak ve yeni bir Avrupa Sınır Hizmeti ve Sahil Güvenliği mevzuatı için teklif sunmak. Hepsi hemen hayat geçirilse bile bu önlemler, Avrupa'nın Ege'deki dış sınırında kontrolü sağlamaya yetmez. Öte yandan Alman siyasetçiler çözümün “Avrupa menşeli” olması gerektiği kanaatinde. Sanki şu ana kadar üretilmeyen çözümü, düzenlenecek yeni bir Avrupa konferansında lambadan cin çıkartırcasına üretebilecekmiş gibi.

¹ BMMYK, [Mülteciler/Göçmenler Acil Durum Önlemleri - Akdeniz](#), Bilgiler 30 Eylül'de elde edilmiştir.
² *The New York Times*, [“No end in sight to tide of migrants entering Europe, U. N. says”](#) [BM Yetkilisi: “Ufukta Göçmenlerin Avrupa'ya Girişinin Duracağına Dair Emare Yok”], 25 Eylül 2015; *Vienna.at*, [“10.500 Flüchtlinge Montagvormittag in Österreich”](#), 28 Eylül 2015
³ *Berliner Morgenpost*, [“Bundespolizei meldet wieder steigende Flüchtlingszahlen”](#), 29 Eylül 2015. *FAZ*, [“Täglich kommen bis zu 10.000 Flüchtlinge”](#), 29 Eylül 2015. *Focus*, [“Flüchtlingskrise in News-Ticker”](#), 28 Eylül 2015.
⁴ *The Guardian*, [“EU refugee crisis ‘tip of the iceberg’, says UN agency”](#) [BM Ajansına göre AB Mülteci Krizi “Buz Dağının Görünen Ucu”], 25 Eylül 2015.
⁵ [Kayıp Göçmen Projesi](#). Uluslararası Göç Örgütü göç konusunda çalışan öncü teşkilattır.

Avrupa'nın çeşitli ülkelerindeki tartışma programlarında, uzmanlar çözüm önerisi adı altında konuyu çözmeyecek her şeyi dile getiriyor. Örneğin olayın “kökünde yatan nedenleri” yok etmek; “Suriye, Libya ve Orta Doğu'daki duruma çözüm getirmek” ya da yeni bir uluslararası konferans toplamaktan bahsediliyor. Onlarca konuşma yapılıyor ve liderler her defasında Avrupa'nın dış sınırlarının *güvenliği sağlanmalı*, sınırlar *yaltıtılmalı*, sıkı sınır kontrolleri *hayata geçirilmeli* ve *altyapı* güçlendirilmeli diyorlar. Gerçek şu ki kimse bunların nasıl gerçekleştirileceğine dair somut bir öneri sunmuyor. Avrupa Birliği Dış Politika ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini'nin *The Washington Post* gazetesinde çıkan ve tam da bu aczi gösteren yazısına göz atınca, her ne kadar makalenin başlığı “AB Dış Politika Sorumlusu: Mülteci Krizinde Yapılması Gerekenler” olsa da, okur tüm metinde somut ve gerçekçi bir öneriye rastlayamıyor. Seçkinlerin aczini en iyi yansıtan da Mogherini'nin şu hazin sözleri olsa gerek: “Avrupa'da tel örgü ve duvarların inşasına şahit olmak çok acı.” Yüksek Temsilci, “durumun Avrupalılar için kontrol edilebilir” olduğunu iddia ediyor ve işbirliği yapılan uluslararası ortakların çok daha fazla sayıda yerleştirilmeyi bekleyen mülteciye kapılarını açacağını umuyor. Mogherini'ye göre tek gerçek çıkar yol ise “Suriye'de siyasî bir çözüm.”⁶

Orta akım siyasîler acziyetlerini sergilerken, bazı başka siyasetçiler ise mülteci krizini bir fırsat, hem de Avrupa'nın özünü, doğasını değiştirecek türden bir fırsat olarak değerlendirerek, “Müslüman istilası” korkusunu canlı tutmaya gayret ediyor. 05 Eylül'de yaptığı bir konuşmada, Macaristan Başbakanı Viktor Orban, bu krizi Avrupa'daki liberal politikalara son vermek için bir vesile olarak gördüğünü dile getirdi. Orban'ın önerilerinin hayata geçirilmesi AB'nin evrensel insan haklarına bağlılığının ve Müslümanların iltica etme hakkının sonu, aynı zamanda da liberal olmayan ve İslam karşıtı bir Avrupa'nın doğuşu demek.⁷ İnsanî kriz giderek, Avrupa'nın temellerini sarsabilecek siyasî bir krize dönüşüyor. Eğer mülteci konusu kontrol altına alnamazsa, aşırı sağın gerçekten dirilip, bugüne kadar olmadığı kadar güçlenmiş ve birleşmiş bir şekilde Avrupa siyaset sahnesinde hüküm sürmesi ihtimâli büyük.

Müphem konuşmalar ve hüsn-ü kuruntular ile dolu bir dönemdeyiz. Merhameti elden bırakmadan kontrolü yeniden sağlayacak, hemen şimdi uygulanabilecek ve Suriye krizinin son bulmasına endekslenmeyecek çözüm önerilerine acilen ihtiyaç duyuluyor. Elinizdeki çalışma böyle bir öneriyi içeriyor. Ancak, kendi planımıza geçmeden önce şu an masadaki önerilerin niye başarısızlığa mahkûm olduğunu anlatmamız şart.

MASADAKİ ÖNERİLER NEDEN BAŞARISIZLIĞA MAHKÛM?

Geçtiğimiz haftalar boyunca Avrupalı liderler çok sayıda toplantı düzenlediler. Hepsi harekete geçilmesini istedi. İnsan akınının önüne geçmeyi hedeflediği söylenen bir dizi öneri sunuldu. Bu önerilere tek tek bakmakta fayda var.

Türkiye, Lübnan ve Ürdün'deki Mültecilere Daha Fazla Maddî Destek Sağlanmalı

Bu insanî açıdan iyi bir fikir. Lübnan ve Ürdün'de BM tarafından yönetilen mülteci kamplarında da, her türlü uluslararası yardım girişiminde de maddî sıkıntı ciddî boyutta kendini hissettiriyor. Dört milyon Suriyeli mültecinin varlığı tüm bölge için büyük külfet.

⁶ *The Washington Post*, [“E.U. foreign policy chief: Here's what to do about the refugee crisis”](#) [AB Dış Politika Sorumlusu: Mülteci Krizinde Yapılması Gerekenler], 02 Ekim 2015.

⁷ [Nihaî Amaca Hizmet Eden Bir Araç – Avrupa'nın En Tehlikeli Adamı](#), 24 Eylül 2015.

Pekiye, mülteci kamplarındaki durum, bir mülteciyi Avrupa'ya doğru yönelten önemli bir etken mi? Cevap olumsuz. BMMYK'nin verdiği bilgilere göre Türkiye dünyanın en donanımlı mülteci kampları inşa etti. Bu bağlamda, Şubat 2014'te *The New York Times* gazetesinde yayınlanan "Mükemmel Bir Mülteci Kampı Nasıl İnşa Edilir?" başlıklı yazı dikkat çekici. İşte bir alıntı:

"Ertesi gün, otelimde kalan bir Polonyalı diplomata kamptan bahsettiğim anda 'Dünyadaki en iyi mülteci kampı orası!' dedi. Yanındaki İtalyan yetkili de başıyla onayladı. Konuştuğum hiç kimse, BMMYK, akademisyenler, hatta mülteciler bile hayat standardının istisnâ boyutta yüksek olduğu gerçeğini inkâr etmedi. Daha sonraları kamptaki imkânları mülteciler konusunda uzman bir hanımefediye listelediğim zaman, 'Hiç böyle bir şey duymadım' diyerek şaşkınlığını dile getirdi."⁸

Yazıyı kaleme alan, kampın içinde "kendilerini ağırlayan ülkeye karşı bir şükran duygusunun tüm mültecilerce hissedildiğine" dikkat çekiyor. Elektrik de, okul da var. Suç oranı son derece düşük. Lübnan ve Ürdün'de, ya da Macaristan'da ve Yunanistan'da mültecilerin kamplarda tâbi oldukları ağır şartlardan çok daha iyi bir duruma işaret ediyor bu veriler. Ancak Türkiye'deki kamplarda bile asıl eksikliği duyulanın "umut" olduğuna işaret eden cümleler okuyucuya gerçeği hatırlatıyor:

"Kilis kampının konforuna, temizliğine, etkileyici tesis ve imkânlarına diyecek bir şey yok ama önemli bir hususun altını çizmek gerekiyor: Kimse burada yaşamaktan memnun değil. Kamp ve Türkler ile ilgili olumlu ve coşku ile konuşan bölüm sorumlusu Beşir Alito bile 'Bizim için zor bir vaziyet' diyor. 'İçeride mutsuzuz. Kalbimde bu durum geçici, sürekli değil.' 'Ya sürekli olursa?' diye soruyorum. 'Bunu kabullenmek mümkün değil' diyor."

Bugün itibâri ile Suriyeli mültecilerin artık tanınmayacak hale gelmiş memleketlerine dönmelerinin yıllar alacağı aşikâr. İşe ihtiyaçlar var. Onları ağırlayan ülkeler çalışmalarına izin vermiyor. Sadece Türkiye de bu ihtimal gündemde. Herşeyden önemlisi, çocuklarına bir gelecek sağlamayı arzuluyorlar. Türkiye'deki mültecilerin yarısı 18 yaşın altında... Son olarak belirtelim ki mültecilerin tahminen yüzde 90'ı kamp dışında yaşıyor. Hâlihazırda bu insanlar için tek uygun seçenek Almanya'ya gitmek. Mülteci kamplarının dışarısında veya içerisinde biraz daha iyi yaşam şartlarının sağlanması ihtimali bu hesabı değiştirmeyecek.

Başvuruları Değerlendirip Korumaya Karar Verebilecek Bir AB İltica Ajansı Kurulmalı

Ulusal iltica sistemlerinin tümüyle işlevsiz kaldığı bugünkü durum dikkate alındığında bu fikir oldukça anlamlı görünüyor. Ancak, belli bir takım siyasî engeller aşılrsa bile böylesi bir ajansın tasarlanması, kurulması ve çalışır hale gelmesi yıllar alır. Dahası bu ajansın görevi sadece AB sınırları içinde bulunan mültecilerle ilgilenmek olabilir. Dolayısıyla AB'ye gelenlerin sayısını azaltmak noktasında, şu anda faal olan ulusal iltica ajanslarından daha fazla bir kapasite sergilemesini beklemek doğru olmaz.

Güvenli Menşe Ülkeleri İçeren Ortak Bir Liste Belirlenmeli

Hem uluslararası hukuk hem AB hukuku açısından "güvenli menşe ülke" silahlı çatışmanın ve zulmün olmadığı ülke anlamına geliyor. Böyle ülkelerden gelen insanların iltica başvurusunda bulunma hakkı sadece ve sadece şahsen zulme uğradıklarının kuvvetli kanıtını getirmeleri durumunda mümkün. Aksi takdirde başvuruları ivedilikle reddediliyor. Şu anda

⁸ *The New York Times*, "[How to Build a Perfect Refugee Camp](#)" [Mükemmel Bir Mülteci Kampı Nasıl İnşa Edilir?], 12 Şubat 2015.

Avrupa Komisyonu yedi ülkeyi kapsayan ve AB için geçerli olacak bir güvenli menşe ülkeler listesi önermekte. Bu listede, Arnavutluk, Bosna, Makedonya, Kosova, Karadağ, Sırbistan ve Türkiye bulunuyor. AB'ye yapılan iltica başvurularının yüzde 17'si bu ülkelerden gelmekte.⁹

Bu faydalı öneri söz konusu başvuruların işleme alınmasını ve değerlendirilmesini kolaylaştıracak, aynı zamanda bir miktar idarî kaynağı da açığa çıkartacak. Fakat Ege Denizi üzerinden gelenlerin sayısında herhangi bir azalma yaratmayacak. Kısacası Suriyeli mülteciler açısından hiçbir şey değişmeyecek.

AB'nin Külfet Paylaşımı Arttırılmalı

Külfet paylaşımı tartışmaların odağında. Amaçlanılan, mültecileri ağırlama konusunda bütün AB ülkelerinin kendi paylarına düşeni yerine getirmeleri. Her türlü siyasî engele rağmen, orta vadede, bu paylaşım çözümün kaçınılmaz bir parçası olacak. Bilindiği gibi, 22 Eylül'de kabul edilen İtalya ve Yunanistan'dan 160,000 mültecinin yerleştirilmesine dair zorunlu plan AB içi ilişkileri germiş vaziyette. Daha da büyük sayıları içeren anlaşmaların yapılması uzak bir ihtimâl. Kaldı ki böylesi bir sistemi çalışır hale getirmek de lojistik açıdan devasa bir iş.

En önemlisi, tüm Avrupa çapında mültecileri dağıtacak bir sistem şu anda yaşanan akına karşı hiçbir şey ifade etmeyecek. Bu söylediğimiz, Yunanistan'da daha iyi idare edilen ve daha iyi donanıma sahip kabul merkezleri kurulması hususunda da geçerli.

Dünyanın geri kalanının daha fazla Suriyeli mülteci kabul etme konusu ise uzun vadede gerçekleşebilir. Amerika Birleşik Devletleri gelecek sene birkaç bin mülteci almayı kabul ediyor; Birleşik Krallık ise beş yıl zarfında 20,000 almayı. Bu sayıların toplamı Yunanistan'a her hafta ulaşan mülteci sayısından daha az.

İnsan Kaçakçılarıyla Mücadele Edilmeli

Ülkeler kaçakçılarla kanuni yollarla mücadeleye hız vermek amacını güden çok sayıda öneriyi inceliyor. Şüphe yok ki mültecilerin yolculuğu tamamen kalpsiz caniler tarafından organize edilmekte. Donduruculu kamyonların yüklüklerinde çaresiz mültecileri ölüme terk etmek hayal edilebilecek kötülüklerin en korkunçlarından biri. Ancak mülteci krizi insan kaçakçılarını yakalayarak sonlandırılmaz. Avrupa'ya gitme arzusu o kadar büyük ki bazı vicdansızların bu durumdan yararlanmaları da kaçınılmaz. Hem, Suriyeli mültecilerin lastik botlarla Yunanistan'a ulaşmak için girift kaçakçılık operasyonlarına da ihtiyacı yok. Zaten Türkiye'de bulunuyorlar ve Yunanistan'a geçmek için gereken botlar nispeten ucuz.

Avrupa Çapında Bir Çözüm Yaratılmalı

AB kurumları mülteci sorununa yoğun mesai harcıyorlar. Yine de Brüksel'de konuşulanların kısa vadede fark yaratması beklenmiyor. Avrupa Komisyonu Başkanı 09 Eylül tarihinde yaptığı "Birliğin Durumu Konuşması" içerisinde mülteci krizine büyük yer ayırdı. Aynı gün Komisyon, benimsediği "bütüncül ve sistemik yaklaşım" çerçevesinde bir teklif yayınladı.¹⁰ AB bakanları 22 Eylül'de bir araya geldiler ve "geçici ve istisnai" –yani sürekli olmayan-160,000 mülteci ile (bugün için sadece bir aylık mülteci akınıyla gelenlerin sayısı!) sınırlı bir yeniden yerleştirme mekanizması kurulmasına karar verdiler.¹¹ Ertesi gün AB liderleri bir

⁹ Avrupa Komisyonu, "[AB İçin Geçerli Olacak 'Güvenli Menşe Ülkeler' Listesi](#)", tarih yok.

¹⁰ Avrupa Komisyonu, "[Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi Tüzüğü Teklifi](#)", 09 Eylül 2015.

¹¹ Avrupa Birliği Konseyi, "[İtalya ve Yunanistan Lehine Uluslararası Koruma Alanında Geçici Tedbirler Uygulanmasına Dair Karar](#)", 22 September 2015.

önlemler paketi kabul ettiler. Buna göre, uluslararası örgütlere ve mülteci akınına muhatap ülkelere maddî desteğin arttırılacak; ilgili AB kurumları için ek kaynak sağlanacak; ortak sınır kontrolleri noktasında, personel ve donanım ihtiyaçları üye devletler tarafından karşılanacak; en geç Kasım 2015'te mülteci akınına ön safta muhatap olan AB üye devletlerinde acil kabul noktaları kurulacak.¹²

Ancak, son haftalarda AB'de tartışılan bütün tekliflerde olduğu gibi önemli bir sorun gözden kaçmamalı. Hemen ve tamamen uygulanmaya koyulsa bile bu önlemler paketi AB'nin Ege Denizi'ndeki dış sınırını kontrol altına alamayacak ve yeni mülteci akınlarının önünü kesmeyecek.

AB Önlemler Paketi¹³

Juncker'in Birliğin Durumu Konuşması	AB 23 Eylül Zirvesi - Sonuç
İtalya, Yunanistan ve Macaristan'dan 160,000 sığınmacıyı yeniden yerleştirmek	Kabul edildi.
Mülteci akınına ön safta muhatap olan AB üye devletlerinde acil kabul noktaları kurarak kayıt sürecini hızlandırmak ve bu üye ülkelere desteği arttırmak	Kabul edildi.
AB'ye aday ve gelecekte aday olması muhtemel bütün ülkeleri içeren ortak bir AB Güvenli Menşe Ülkeler Listesi meydana getirmek	Henüz kabul edilmedi.
Kalıcı bir yeniden yerleştirme mekanizması önermek	Kabul edilmedi – sadece geçici bir yeniden yerleştirme mekanizması önerildi.
Yakın zamanda bir Avrupa Sınır ve Sahil Güvenliği Birimi kurulması için gerekli adımları belirlemek.	

Daha Yüksek Tel Örgüler İnşa Edilmeli

Bu fikrin, AB'nin sınır konusunda sorumlu kurumu Frontex'i güçlendirmekten, Schengen bölgesi içinde sınır kontrollerini yeniden başlatmak seçeneğine varıncaya kadar çeşitli tezahürleri var. Ancak tümünün de sorunu uygulanabilir çözüm noktasında zayıf olmaları. İsterseniz, olayın insanî ve ahlâkî boyutları ile Mültecilerin Hukukî Statüsüne Dair BM Sözleşmesi ve AB mevzuatı dolayısı ile verilmiş taahhütleri bir köşeye koyalım. Tel örgülerle mülteci krizi durdurulur görüşüne en temel itiraz, bu durum özelinde tel örgülerin işe yaramayacağı noktasında. Tabii, sanılmasın ki geçmişte tel örgüler işe yaramadı. Neticede, Sovyet döneminin meşhur Demir Perdesi, gözetleme kuleleri, askerî devriyeleri ve geçmeyi çalışanı vur-öldür uygulaması ile insanların hareketlerini kısıtlamayı “başarmış” bir sınır sistemi olarak karşımızda.

Ancak suyun üstüne tel örgüden bir duvar yerleştiremezsiniz. “Yunanistan biraz daha çaba sarfirse göçmenlerin AB'ye varmalarını engeller” iddiasının içi boş. Yeni bir Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Birimi göreve başlasa bile başarılamayacak bir iş. An itibarı ile Midilli ve İstanköy adalarına yakın bir yerden bota binen her hangi bir göçmenin Yunan toprağına

¹² AB Devlet ve Hükümet Başkanları Konseyi, [Göç Konusunda Gayriresmî Toplantı, 23 Eylül 2015 – Açıklama](#), 24 Eylül 2015.

¹³ Jean-Claude Juncker, [“Birliğin Durumu Konuşması”](#), 09 Eylül 2015; AB Devlet ve Hükümet Başkanları Konseyi, [Göç Konusunda Gayriresmî Toplantı, 23 Eylül 2015 – Açıklama](#), 24 Eylül 2015.

ulaşmaması neredeyse mümkün değil. Yunan hükûmeti bu botları batırtamaz ya da kendi karasularından dışarı ittirtemez. Bu hem hukuka aykırı hem de tehlikeli olur. Aslında Yunan hükûmetinin tek yapabileceği, bu botların kıyıya varmalarını beklemek ya da denizde müdahale ile botların Yunan toprağına ulaştırılmasını sağlamak. Seçenekler sınırlı. Sonuçta bu botlar AB'ye bir şekilde varacaklar. İnsan kaçakçıları durumun farkında. Öte yandan bu tür haberler zaten çabuk yayılıyor. Orta Asya kaynaklı göçmen adayı sayısındaki artış da bunun göstergesi.

Ege'de daha yoğun bir AB varlığı dayanıksız botların batması sonucu suya düşenlerin kurtarılmasına yardımcı olabilir. Bu sayede haberleşme, teçhizat, gözetleme ve kurumlararası işbirliği alanlarında ilerleme kaydedilebilir. Ancak Sisam, İstanköy ve Midlli'ye ulaşmaya çalışan insan sayısında her hangi bir azalma kaydedilemez. Sebebi de basit, kurulacak bir AB sınır güvenlik birimi de durdurduğu bir bottaki göçmenleri AB toprağına götürmek zorunda olacak. Tespit edemedikleri botlar da zaten Yunan adalarına doğru yol almaya devam edecek. Neticede sığınmacı akını sürüp gidecek.

Mülteciler Türkiye Tarafından Durdurulmalı

Bazı Avrupalı liderler Türkiye ile işbirliği yaparak mülteci krizine çözüm bulmayı hedefliyor ve bu doğrultuda güçlendirilmiş diyalog mekanizmaları öneriyorlar. Şunu belirtelim, söz konusu liderlerin olayı doğru kavradıklarına şüphe yok. Şöyle ki etkin bir sınır güvenliğinin yolu, AB'nin komşularından ve onların düzensiz göçmenleri AB sınırlarına ulaşmadan durdurma niyet ve kabiliyetinden geçiyor. 1990'larda Arnavutluk'tan İtalya'ya geçmeye çalışanların başarılı olmaları veya olmamalarına dair oluşan gelgitin sebebinin Arnavutluk'ta, Fas'tan İspanya'ya geçişlerin az olmasının sebebinin ise Fas'ta aramak gerek. Buradan hareketle, Kuzey Afrika'daki devletlerin çökmesinin ardından, özellikle de Libya'daki rejimin yıkılmasını takiben, İtalyan Sahil Güvenliği'nin Akdeniz'deki durumla başa çıkabilmesinin neredeyse imkânsız olduğu aşikâr.

Doğu Akdeniz'de yüzbinlerce insanın kontrol edilemeyen hareketliliğinin anahtarının Türkiye'nin elinde olduğu bir gerçek. Yalnız, gündemdeki öneriler, Türkiye'nin Ege'den geçen Suriyeli mültecileri *nasıl* durdurabileceği veya *niye* durdurmak için zaten yaptığından daha fazlasını yapması gerektiği hususlarını açıklamıyor. Kaldı ki önümüzde bazı AB üyesi ülkelerin mültecileri apar topar tren veya otobüslere doldurup Almanya'ya göndermeye çabası da var. Suriyeli mültecilerden dolayı oluşan külfetin büyük bölümünü taşıyan Türkiye neden farklı bir tutum benimsesin? Aslında Türkiye bir takım önlemler almış bulunuyor. Şu ana kadar 2015 boyunca, Türk Sahil Güvenliği 59 insan kaçakçısını yakaladı, 45,000'den fazla mülteciyi ise Ege'de kurtardı ve Türkiye'ye geri getirdi. Kara sınırlarından Yunanistan ve Bulgaristan'a mülteci geçişlerinin azlığını da düşünürsek, Türkiye'nin sınır yönetiminin başarısız olduğunu iddia etmek zor.

Yıl	Göçmen (kurtarılmış)	Kaçakçı (yakalanmış)
2013	6,937	71
2014	12,884	72
2015 (06 Eylül'e kadar)	45,253	59

Ancak bu çabaların, aynı Sisifos'un kayayı dağın tepesine yuvarlamaya çalışması durumunda olduğu gibi, bazı kesin hudutları var. Bölgeye gidenler durumun hemen farkına varıyor:

“Mülteciler, sahildeki kayalıkların civarındaki zeytinliklere saklanıyor ve bota binme sırasının kendilerine gelmesini bekliyorlar. Denizden görünmüyorlar ve buldukları تنها yerlere yürüyerek ulaşmak oldukça güç. Orada yaşayanlar bile insan kaçakçılardan korkularından bölgeye gitmiyorlar. Tepeler ve zeytinlikler arasında birbirinden uzak köyler bulunuyor ve polis az. Yerel yetkililer gündelik işlerle uğraşıyorlar, trafik kazalarına bakıyorlar, küçük hırsızlık ve benzeri olaylar ile ilgileniyorlar.”¹⁴

Türk Sahil Güvenliği için mesele botları tespit etmek değil, onları güvenli bir şekilde durdurmak:

“Göçmenler denize açıldıkları andan itibaren onları durdurmak hem zor hem riskli. Mülteci botları, aynı anda, birçok noktadan ve birbirinin ardısına yola çıkıyorlar. Denizde 30-40 bot birden görülebiliyor. Bunlar hızlı hareket ediyor, tehlikeleri göze alıyor ve uyarıldıklarında durmuyorlar. Bölgede önceleri üç sahil güvenlik botu vardı ve kaçakçılık, gemilerin yarattığı kirlilik gibi bilindik rutin sorunlarla mücadele ediyorlardı. Göçmen konusu gündeme gelince Türkiye ilâve botlar gönderdi. Sayıları şimdi 10...Sahil Güvenlik bir göçmen botunu durdurunca mültecileri güverteye çıkartmak ve limana götürmek bir saat sürüyor. Mülteciler vardıklarında kayıt altına alınıyor, yerel makamlara teslim ediliyor ve bir kampa gönderiliyorlar. Tüm bunlar olurken başka botlar “yüklerini” Yunanistan’a ulaştırıyor.”

Bazen kaçakçılar Türk yetkililere ateş açıyorlar. Tabii bir de kaza endişesi var:

“Kapasitesinden fazlasını taşıyan tekneleri durdurma konusunda Türk makamları çekingen davranıyorlar çünkü aralarında çocukların ve yüzme bilmeyenlerin bulunduğu bu vasıtaların alabora olması ölümlere sebebiyet verebilir. Böylesi bir durumda, denize düşenleri kurtarmak yaklaşık yarım saat sürmekte ki bu da birçoğunun boğulması için yeterli.”

Son olarak belirtelim ki, kurtarılanın tekrar geçmeyi denemeyeceğinin garantisi de yok.

AB tarafından maddî destek teklifi sahada yaşanan sorunları çözmeyecek. Ayrıca, söz konusu teklifi Türkiye olumlu yaklaşmıyor. Büyük ihtimalle, 05 Ekim Pazartesi günü Brüksel’de AB yetkilileri Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan ile görüşürken ona 1 milyar avro değerindeki destek önerilerinden bahsedecekler. Kıdemli Türk yetkililer ile görüşen ESI’ye söylenen bunun “samimiyetten uzak” olduğu. Söz konusu para zaten Türkiye’nin AB’ye katılım süreci çerçevesinde tahsis edilecek bir tutar. Yeni bir fon değil. Türkiye’ye zaten verilmesi öngörülmüş bir paranın başka bir amaca yönelik tekrar tahsisi hiç anlamlı değil.

İleri sürülen diğer bir çekici başlık, Türk vatandaşları için vize serbestliği sürecinin hızlandırılması hususunda AB’nin söz vermesi. Ancak sorun şu ki vizeleri kaldırmaya karar verecekler üye devletler. Yani sözü Brüksel değil de Paris veya Berlin verirse, o zaman inandırıcılıktan bahis mümkün.

Kısa vadede çözümün yolu Türkiye ile işbirliğinden geçiyor, doğru. Ama bu işbirliği Brüksel’deki AB kurumlarının sunabileceklerinden çok farklı bir mahiyette olmalı. Aslında, AB’nin önnerebileceği çok az şey var. İnandırıcı bi teklifin gelebileceği adres ise farklı.

¹⁴ Bora Bayraktar, “Gateway to Europe: Why Turkey isn’t stopping the migrants” [Avrupa’ya Açılan Kapı: Türkiye Göçmenleri Neden Durdurmuyor?], [euronews](http://euronews.com), 22 Eylül 2015.

ALMANYA NEDEN HEMEN HAREKETE GEÇMELİ?

Avrupa kurumlarının sunduğu parça parça tedbirlerin bütüncül ve uyumlu bir plana oturmamasından dolayı Almanya Başbakanı Angela Merkel, mülteci krizine dair anlamlı girişimlerde bulunabilecek tek Avrupalı lider konumunda.

Merkel, Ağustos ayında kriz patlak verdiği merhametli lider tutumu nedeni ile birçok Avrupalının saygısını kazandı. Şimdi gösterilen bu merhametin yanı sıra sınırların kontrolünü de tekrar sağlamak gerekiyor. Merkel ve Avrupa siyaset sahnesindeki müteffikleri çözümün anahtarının aşırı sağda değil kendilerinde olduğunu göstermek zorunda.

Hâlihazırda Avrupa'nın aşırı sağ partileri daha yüksek tel örgülerin inşasının, mülteci botlarının denize geri itilmelerinin ve her türlü engele rağmen Avrupa topraklarına girmeyi başaranları tutacakları kampların kurulmasının hayallerini kuruyor. Şayet Avrupa'ya gelecek mültecilerin sayısının ucu açık olduğu izlenimi yerleşirse, toplumda merhametin yerini korkunun alması muhtemel. İşte tam da bu korku aşırı sağ tarafından pervasızca kullanılıyor. Onlara göre, dünyanın dört bir tarafından gelen milyonlarca yoksul göçmen Avrupa'nın değerlerini bozarak, yaşam biçimini yok edecek.

Merkel'in zorlu sınavı sadece göçmen krizini nihayete erdirmenin yolunu bulmak değil: Alman Başbakanı Avrupa'nın evrensel insan haklarına bağlılığını da tekrar teyid etmenin sorumluluğunu taşıyor. Dünyanın en zengin kıtasının uluslararası kurallara saygının gözetilmesinde yaşamsal bir çıkarı var. Avrupa'da çoğunluk, Suriye'de savaştan kaçanlarla paylaştıkları ortak insanlık değerlerine sahip çıkıyor. Her türlü çözüm çabasının içinde bu insanî yaklaşım muhakkak bulunmalı.

Almanlar nezdinde popülerliğini koruyan, küresel siyasetteki ağırlığı hissedilen ve tüm siyasî sermayesini Almanya'nın bu mülteci krizi ile başa çıkabileceği noktasında riske etmiş bir Angela Merkel inanırlığı olan bir AB politikasının hayata geçirilmesi için en elverişli konumdaki lider. Yakın zamanda attığı birkaç geri adıma rağmen, parti içinde muhalifi bulunmayan ve Alman Meclisi Bundestag'da başka partilerden de bu konuda destek alan bir başbakan olarak Merkel sağlam bir duruş sergiliyor. Ancak fırsat penceresi yavaş yavaş kapanmakta. Eylül ayında Almanların yüzde 85'i "Avrupa'ya göç etmenin hukukî yolları" bulunmalı fikrini desteklerken Ekim ayında bu oran yüzde 75'e gerilemiş vaziyette. Merkel'i onaylayanların oranı ise Eylül'de yüzde 63 iken Ekim'de yüzde 54. Yine onuncu ayda gerçekleştirilen bir başka kamuoyu yoklamasına göre Almanların yüzde 51'i "Almanya'ya bu kadar çok insanın gelmesinden endişe duyuyorum" ifadesine katılıyor. Eylül'de bu oran yüzde 38 idi.¹⁵ Merkel'e göre "Almanya bunu başarabilir." Fakat Almanların yüzde 59'u Almanya'nın "bu krizle başa çıkabileceğine" inanmıyor.¹⁶

Aslında Almanya gerçekten mülteci krizini yönetebilir. Sadece Merkel'in bunu nasıl yapacağını acil bir şekilde göstermesi lâzım. Bu krizin ateşini ancak bir Almanya öncülüğünde bir girişim dindirebilir. Böylesi bir tek taraflı eylem AB kurumları yolun kenarında bırakmak anlamına asla gelmemeli. Hatta aksine, inanırlığı olan bir AB mülteci politikası tam da buradan doğabilir.

¹⁵ *Tagesschau.de*, "[ARD-Deutschlandtrend: Deutsche besorgt über Flüchtlinge](#)", 01 Ekim 2015.

¹⁶ *N24*, "[N24 Umfrage: Deutsche glauben Merkel in Flüchtlingskrise nicht](#)", 01 Ekim 2015.

MERKEL PLANI'NIN MADDELERİ

Türkiye’de 1.9 milyon kayıtlı Suriyeli mülteci var.¹⁷ Mültecilerin büyük çoğunluğu Avrupa’ya doğru yolculuğa bu ülkeden başlamakta. Her türlü külfeti Avrupa ve Türkiye’nin paylaşmasının iki tarafında çıkarına olduğu inancı bu planın temelini oluşturuyor.

Ana hatlarıyla planı açıklayalım:

Türkiye’deki Suriyeliler için bir Alman kotası: Almanya 500,00 kişilik bir kota belirleyecek. Bu kişiler Türkiye’de şu an itibarı ile kayıtlı olanlar arasından önümüzdeki on iki ay zarfında alınacak. Almanya, diğer AB ülkelerine de benzer bir çağrıda bulunup başkaları da bu plana dâhil olursa kabul edilecek mülteci sayısı daha da artacak.

İltica başvuruları: Suriyeli mülteciler Almanya’ya ve plan katılan diğer ülkelere iltica başvurularını Türkiye’den yapabilecek. Kabul edilen başvuruların sahipleri kendilerini ağırlayacak yerleşimlere güvenli ve düzenli bir şekilde ulaştırılacak. Bu imkândan sadece şu anda Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nde kaydı bulunan Suriyeliler yararlanacak. Böylece Türkiye’nin yeni göçmen akınlarına muhatap olması önlenerek, külfetinin artmasının engellenecek. Bu sistemle sorunun büyük bir bölümünün çözüleceği aşikâr. Haziran ve Ağustos ayları arasında Yunanistan’a ulaşan 271,000 göçmenin 175,000’i yani yüzde 65’ini Suriyelilerin oluşturduğunu unutmayalım.¹⁸

Türkiye’de başvuru işlemleri: Bu sanıldığı kadar zor değil. Kasım 2014’ten bu yana, Alman makamları ülkeye gelen Suriyeliler ile -başvuru sahibinin kimliği veya başvuru hakkında ciddi şüphe durumları hariç- bireysel mülâkât yapmıyorlar. Bu kararın arkasında kaynak sarfını azaltmak yatıyor çünkü 2014 boyunca sığınmacıların mülteci statüsüne kabul oranı yüzde 95!

Almanya’daki uygulamada, kaydedilen başvuru sahibinin hemen fotoğrafı çekiliyor, parmak izi alınıyor ve başvuru sahibi kişi detaylı bir soru listesini cevaplıyor. Yetkililer karara tüm belgeler, cevaplar üzerinden varıyor. Bunu Türkiye’de de gerçekleştirmek mümkün. Türk Hükûmeti Suriyelileri zaten kaydetmiş durumda. Hazır olan bu veritabanı süreci kolaylaştırabilir.

Başvuru sahibi Suriyeli mültecilerin aile olarak hareket etmeleri de süreci kolaylaştıran bir husus. 2013 tarihli bir araştırmaya göre Türkiye’deki Suriyeli mültecilerin yüzde 17’si aile reisi, yüzde 15’i eş, yüzde 55’i çocuk, yüzde 3.3’ü torun ve yüzde 9’u bağımsız birey veya diğer akraba statüsünde.¹⁹ Bu durumda yüzde 26’lık (aile reisleri ve bağımsız bireyler) bir grubun iltica başvurusunun değerlendirilmesi aslında kâfi.

Tabii, 500,000 kişiyi kaydetmek küçük bir iş değil. Ancak Almanya buna şimdiden başladı. Bundesamt für Migration und Flüchtlinge – BAMF adlı yetkili kurumun başkanı tam da söz konusu sorunla başa çıkabilmek amacıyla 3,000 yeni istihdam alanı talebinde bulundu. Yakında kurumun personel sayısı 6,300’e ulaşacak. Eğer işin bir bölümü Türkiye’de yapılacaksa, uzmanlık gerektirmeyen görevler için yerel personel istihdamı da olası.

¹⁷ BMMYK, “[Suriyeli Mülteciler](#)”, 25 Ağustos 2015.

¹⁸ Bilgi Yunanistan Polis Teşkilatı’nın Internet sitesinden ([Hellenic Police, Ministry of Public Order & Citizen Protection](#)) 25 Eylül 2015 tarihinde elde edilmiştir.

¹⁹ Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) araştırması, s. 27.

En savunmasızlara destek: Önerimizin en can alıcı noktası Suriyeli mültecilerin en savunmasızlarına yani Ege ve Batı Balkanlar üzerinden gerçekleştirilecek zorlu bir yolculuğa çıkamayacak olanlara öncelik tanınması. İtalya ile Yunanistan'daki sığınmacıların AB'nin diğer üye ülkelerine dağıtımını sağlayan plan çerçevesinde zaten en savunmasızlara öncelik veriliyor.²⁰ Bu kategoride refakâtsiz çocuklar, engelliler, yaşlılar, hamileler ve yalnız ebeveynler bulunuyor. Aynı yaklaşım Türkiye'deki Suriyeliler için de geçerli kılınabilir. Böylece sadece en dayanıklıların hayatta kaldığı şu anki durumun acımasızlığını ve adaletsizliğini gideren bir uygulama devreye sokulmuş olur.

Ege göç yolu: Almanya'nın önerisinin karşılığında Türkiye, çabuk ve kolay bir prosedür vasıtasıyla, belirlenecek bir tarihten itibaren, Yunanistan'a ulaşan yeni göçmenleri geri almayı taahhüt edecek. Bu sayede Yunanistan'a varışlarını takip eden günler içinde, bu kişiler Yunan makamlarınca Türkiye'ye gönderilecek. Birkaç hafta zarfında da Ege'yi riskli bir yolculuk ile geçme çalışan mülteciler sonuç alınmadığını gördüklerinde bu çabalarından vaz geçtiği gözlemlenebilecek. Aslında Kıbrıs örneği güzel bir örnek: bu adadan AB'nin geri kalanına ulaşmanın zorluğu duyulduğu anda, çok az sayıda mülteci bu yolu kullanmaya devam etti.

Hukukî konular: Mültecileri hukuka uygun bir şekilde Türkiye'ye geri gönderebilmek için Yunanistan, Türkiye'yi İltica Usûlleri Kanunu çevresinde "güvenli üçüncü ülke" olarak ilân edecek.. Bu tanım ile mültecilerin Türkiye'de zulme uğrama veya Suriye'ye zorla geri götürülme riski taşımadıkları kastedilmekte. Böylece Yunanistan Türkiye'den gelen mültecilerin başvurularını hem hukuka uygun hem de makûl gerekçelerle geri çevirebilecek. Suriyeliler hâlihazırda Türkiye'de geçici koruma mevzuatına tâbiler, Suriyeli olmayanlar ise AB'yi örnek alan yeni kanuna göre iltica talebinde bulunabiliyor.

Türkiye'ye destek: Almanya, plana dâhil olmak isteyen diğer ülkeler ve Avrupa Komisyonu Türkiye'ye mâlî destek sunacak. Burada amaç Yunanistan'dan gönderilecek göçmenlerin geri kabulünü kolaylaştırmak ve masadaki önerilere uygun olarak Türkiye'nin zaten ağırladığı Suriyeli mültecilere yardım etmek.

Türkiye için vizesiz seyahat: Avrupa Komisyonu gelecek yılın başlarında Türk vatandaşlarının AB ülkelerine vizesiz seyahate hak kazanıp kazanmadığını değerlendirecek. Olumlu cevap halinde, Komisyon, Haziran 2016'yi geçirmemek kaydıyla bir yasama teklifi hazırlayacak. Bu planın uygulanması ve Suriyeli mülteciler krizinin doğru yönetilmesi halinde Türkiye'nin söz konusu şartları yerine getireceğine şüphe yok. Kaldı ki AB-Türkiye ve Yunanistan-Türkiye geri kabul anlaşmalarının uygulanması ile iltica ve göç konuları da Aralık 2013'te başlayan vize serbestleşmesi sürecinin ana temaları arasında yer almakta. Bu noktada Almanya Türkiye'ye siyasî destek vereceğini belirtecek.

²⁰ [Uluslararası Korumaya İhtiyaç Duyan ve İtalya ile Yunanistan'dan 40.000 Kişiyi Yeniden Yerleştirmeye Dair 14 Eylül 2015 Tarihli Avrupa Birliği Konseyi Kararı](#) en savunmasız olarak nitelendirilen kategorilere öncelik tanıyor. Söz konusu kararda [AB'nin 2013 Tarihli Sığınmacıların Kabul Koşulları Yönergesi](#)'ne atıfta bulunuluyor. Yönergeye göre "reşit olmayanlar, refakatçisi bulunmayan reşit olmayanlar, engelliler, yaşlılar, hamileler, reşit olmayan çocuğa sahip yalnız ebeveynler insan kaçakçılığı kurbanları, ciddi hastalığı olanlar, zihinsel engelliler, işkenceye, tecavüze veya başka herhangi bir ciddi ruhsal, fiziksel veya -sünnet edilmiş kadınlar örneğinde olduğu gibi- cinsel şiddete maruz kalmış olanlar" bu kategoriye giriyor.

MERKEL PLANI'NIN ETKİLERİ

Önümüzdeki haftalarda kabulü halinde Merkel Planı'nın mülteci krizininin gidişatına etkisi büyük olacağı muhakkak.

Ege'ye etkileri: Öncelikle Yunanistan'a tehlikeli bir bot yolculuğu ile ulaşmaya çalışan sığınmacılar bundan vaz geçecek. 01 Ocak-28 Eylül 2015 tarihleri arasında toplam 246 kişinin Ege'de can verdiğini göz önünde bulundurursak²¹, Türkiye geri göndermeler başladığı ve alternatif bir iltica imkânı sunulduğu andan itibaren, bu bot yolculuğu hızla anlamını yitirecek. Kaçakçılar müşterilerini kaybedecek. Midilli'ye yığılan umutsuz mülteci kalabalıkları ve Batı Balkanlar'da yollarda yürüyen insan manzaraları tarihe karışacak.

AB'ye etkileri: AB, Ege sınırında yeniden kontrolü sağlamış olacak. Bu durum "sınırlar korunmadığı sürece" külfet paylaşımına karşı çıkan Orta Avrupa uluslarının liderlerini tutumlarını gözden geçirmeye sevk edecek.

Almanya'ya etkileri: Almanya ve plana dâhil olacak diğer AB ülkeleri, mültecileri nihâî varış noktalarına ulaştırmadan önce konaklama ve diğer hizmetleri organize etme zamanına kavuşacak. Süreç düzenli ve sistemli bir şekilde işleyecek. Öte yandan Alman makamları ülkeye gelen mülteci sayısını kontrol altına alabilecek ve toplumun hükûmete güveni tekrar artacak. Her ne kadar büyük bir sayıdan bahsediyor olursak olalım, bu sayı Alman Hükûmetinin düzensiz bir şekilde Ege-Balkan yolu üzerinden gelmesini beklediği insan sayısından daha fazla değil.

Yunan-Türk ilişkilerine etkileri: Planın Ege'de uygulanması için işbirliği yapmaları halinde Atina ve Ankara'nın güven sorununu aşarak aralarındaki diğer ikili anlaşmazlıkların çözümüne yönelik görüşmelere başlamaları ihtimal dâhilinde.

Avrupa dışındaki demokratik ülkelere etkileri: Almanya, bu konuda önderliği alınca diğer zengin uluslara Suriye savaşının insanî boyuttaki etkilerini hafifletmeye katkıda bulunma çağrısı yapabilecek. ABD, Kanada ve Avustralya ve diğer ülkeler benzer bir girişimi Lübnan'daki 1.1 milyon Suriyeli mülteci için neden başlatmasın? Aynı zamanda ABD, gelecek yıl zarfında 50,000 kişiyi kabul edeceğini neden duyurmasın? Bu aslında hem büyük önem arz eden bir ülkeye hem de ABD ve başta İsrail olmak üzere bütün temel müttefiklerinin güvenliğine yapılacak maliyeti az bir yatırım.

MERKEL PLANI NEDEN TÜRKİYE'NİN ÇIKARINA?

Almanya'ya bu konuda yardım etmenin Türkiye'nin neden çıkarına olduğunu açıklamak lâzım. Yunanistan ile geçerli bir geri kabul anlaşması bulunmasına rağmen Türkiye uzun yıllar boyunca komşusuna geçen üçüncü ülke vatandaşlarının iade edilmesine karşı çıkmış bir ülke. Pekiyi Türkiye'nin bugün neden farklı bir tutum takınsın?

Sebep oldukça basit: Aslında bu plan Türkiye'nin güvenliğine önemli bir katkı sunacak. Yakın zamanda, Karadeniz'in kuzeyinde, sınırları yeniden çizme, topraklarını genişletme ve ayrılıkçıları destekleme gayretinde olan ve yeniden dünya siyaset arenasında belirleyici bir role kavuşan Rusya ile komşu bir ülke Türkiye. Rusya, Güney Kafkasya'da ilhak ettiği topraklara askerlerini yerleştirmiş vaziyette. Aynı zamanda Türkiye'nin güney sınırlarında da

²¹ Kayıp Göçmen Projesi, "[Akdeniz: Kayıp Göçmen Verileri](#)".

Washington ve Ankara'nın uzunca bir zamandır desteklediği gruplara karşı büyük bir operasyon başlatmış bulunuyor. Türkiye'nin çevresinde an itibarı ile düşman devlet ve silahlı gruplar var ve durum Soğuk Savaş'tan bu yana ilk defa bu denli tehlike arz ediyor.

Böylesi bir tabloda, Türkiye'nin AB ile iyi ilişkiler yürütmesinin güvenliği için son derece hayati önemi olduğu aşikâr. Müslüman karşıtı ve Putin yanlısı bir aşırı sağın Avrupa'da yükselişi Türkiye'yi gerçekten endişelendirmeli. Böyle bir durumda, AB'nin politikası, özellikle de dış politikası Kremlin'in çizgisine yaklaşabilir.

AB ülkeleri giderek şiddetlenen siyasî bir girdabın içinde. Popülist politikacılar ana akım partilerin inandırıcılıktan uzak stratejileri nedeni ile sürekli güç kazanıyor. Hem seçimin yaklaşması hem de biraz tesadüfî bir şekilde, mülteci krizinden doğrudan etkilenen bir ülke konumundaki Avusturya, bu tür bir siyasî depremi ilk yaşayacak Avrupa ülkesi olmaya aday. Aşırı sağcı Özgürlük Partisi (FPÖ) iltica temalı bir kampanya yürütüyor ve oy oranını önemli ölçüde yükseltmiş benziyor.²² Parti, Eylül sonunda Yukarı Avusturya'da gerçekleştirilen bölgesel seçimlerde oy oranını yüzde 15'ten 30'a çıkartarak ikiye katladı.²³ FPÖ'nün, Sosyal Demokratların 1919'dan bu yana her oylamadan galip çıktığı Viyana'da 11 Ekim'de yapılacak bölgesel seçimleri kazanması da muhtemel. Eğer gerçekleşirse, bunun bulacağı uluslararası yankı ve Avrupa'daki diğer sosyal demokrat partilere yapacağı etki yıkıcı olabilir. Aslında, Avusturya Özgürlük Partisi genel seçimleri bile kazanma şansına sahip.²⁴ Geleneksel partiler panik içinde. İktidardaki koalisyonun küçük ortağı Avusturya Halk Partisi'nin (ÖVP) lideri geçenlerde "Avrupa harekete geçmezse sınırlar mutlaka kapatılacak" dedi.²⁵ Aynı partiden olan İçişleri Bakanı da uluslararası bir çözüm üretilmediği takdirde "sınırlarda daha sıkı bazı tedbirler kaçınılmaz olabilir hatta kuvvet kullanımını bile düşünülebilir" şeklinde bir açıklama yaptı.²⁶

Yavaş yavaş bir kısır döngüye giriliyor: ana akım partilerin içinde bulunduğu çaresizlik yüzünden Suriyeli mültecilerin iltica haklarını sorgulayan ve buna karşı çıkan partilerin kendilerine güveni artmakta. Bu, etkili politikalar üretilmesini engelleyecek Macaristan Başbakanı Viktor Orban gibi düşünenlerin ise elini kuvvetlendirecek bir durum. Orban yaşanmakta olan mülteci krizini Osmanlı istilâsı ile karşılaştırmaktan çekinmiyor. 05 Eylül'de yaptığı bir konuşmada şöyle diyor Macar Başbakan:

"Köktencilerin "Haçlı Seferi", benim gibi ılımlıların ise "Avrupa'nın İslamlaşması" adlandırdığı sorununun yarattığı zorlu bir durum ile karşı karşıyayız. Artık bunu tespit etmek, dile getirmek, gidişatı durdurmak ve tam tersine sonuçlar verecek bir siyaseti hayata geçirmek gerek."²⁷

Orban'ın Avrupa tanımında İslam'a yer yok; aksine, Avrupa Hristiyan bir proje. Türk liderler açısından, özellikle de Rusyanın niyetinin bilinemediği bir dönemde, Orban'ın gibi bir siyasî gündemi benimseyen milli iktidarlara sahip ülkelerden müteşekkil bir Avrupa Birliği ciddi bir güvenlik tehdidi olsa gerek. Tam da şu noktada, çok önemli bir konuda Avrupa'nın en etkili ülkesi olan Almanya ile başarılı bir işbirliği gerçekleştirmenin herkese ters yönde çok güçlü bir sinyal vereceğinden şüphe yok. Yunanistan ile Ege'de işbirliği vasıtası ile gelişecek ilişkiler de bu bağlamda önemi haiz.

²² Vienna.at, "[Strache \(FPÖ\) im Interview: '15.000 Flüchtlinge sind genug!'](#)", 11 Eylül 2015.

²³ Land Oberösterreich, "[Landtagswahl 2015 – Ergebnis Oberösterreich](#)", 28 Eylül 2015.

²⁴ Salzburger Nachrichten, "[FPÖ könnte auch im Bund die Nummer Eins werden](#)", 01 Haziran 2015.

²⁵ Salzburger Nachrichten, "[Mitterlehner im SN-Interview: Bauen an der 'Festung Europa'](#)", 19 Eylül 2015.

²⁶ FAZ, "[Österreich halt Gewalteinsatz an Grenzen für möglich](#)", 29 Eylül 2015.

²⁷ Miniszterelnok.hu, "[Viktor Orban's speech at the 14th Kötse civil picnic](#)", 05 Eylül 2015.

Son olarak Almanya'nın vize serbestleşmesine desteğini içeren bir anlaşmanın Türk vatandaşları lehine olumlu sonuçlar doğuracağı aşikâr. Bu vasıta ile Ankara Suriyeli mülteciler vesilesi ile doğan külfetin kayda değer bir bölümünü devredebilecek ve şimdiye kadar, söz konusu kriz ile ilgili her türlü sorumluluğun aslan payını Türkiye'nin taşımış olduğu da kamuoyu nezdinde kabul edilmiş olacak. Artık sıra Avrupa'da ve Almanya'nın da başı çekmesinin tam zamanı!

